

Kairos

introduksjon

Forslag til gjennomgang
Vedlegg I Fleip eller fakta
Vedlegg II For foreleser
Vedlegg III Faktabokser

Norges
Kristelige
Studentforbund

introduksjon

FORSLAG TIL GJENNOMFØRING AV WORKSHOP

1 Hvorfor historie?

Utgangspunktet for denne tredelte workshopen er Kairos-dokumentet, som forteller om hvordan kristne palestinere opplever tilstanden i dagens Palestina, og som ber om at det internasjonale samfunnet får øynene opp for det som skjer. Hvorfor skal vi som kristne bry oss? Fordi «sann kristen teologi handler om kjærlighet og solidaritet med alle undertrykte, og et kall til rettferdighet og likeverd mellom folk», som det heter i dokumentet.

Denne første delen av workshopen handler om historie fordi det er nødvendig å forstå hva som har skjedd før for å forstå hva som har skjedd i dag.

2 Hva vet vi om konflikten fra før?

Brainstorming i plenum: Det som i dag utgjør kjernen av det som kalles «Midtøsten-konflikten», er et av det mest omstridte og følelsesladde temaene i moderne historie. Derfor hersker det også en del misforståelser om hva bakgrunnen for konflikten er. Skriv opp deres tanker om hva dere forbinder med konflikten. I hvilken grad har dere ulike syn på den?

I grupper eller i plenum: Fakta- og feil-runde (se Vedlegg I). Se om dere klarer å plassere de ti vedlagte påstandene om konflikten i fakta- eller feil-kategorier. Supplér eller bytt gjerne ut påstandene med noen av deres egne.

3 Presentasjon om bakgrunnen for konflikten .

Vedlegg II og III er informasjon og power point som et utgangspunkt for en presentasjon om bakteppet for situasjonen. Bruk gjerne dette materialet i sin helhet, eventuelt tilpass det etter hva deres egen menighet mener er mest hensiktsmessig. Leder bør sette seg forholdsvis godt inn i dette materialet før gjennomføring av workshop

4 Diskusjoner – forslag til temaer

Med informasjonen og tankene dere nå sitter med:

- Er Bibelens ord om «Guds utvalgte folk» motstridende med eksistensen av en palestinsk stat?
- Med to så polariserte fronter, hva vil en realistisk forventning av «fred» innebære?
- I grupper: Forsvar det israelske og palestinske synspunktet for hverandre. Bytt deretter roller. Hvordan kjennes det?

5 Oppsummering

- Hvilke tanker sitter vi igjen med etter denne bolken? Er de annerledes enn i begynnelsen?
- Hvordan tror dere kristne palestinere opplever dagens virkelighet? Det vil bli snakket mer om mer neste gang, når vi ser på Kairos-dokumentet.

6 Avslutning

Se eget dokument, "Avslutning"

fakta og feil

- 1 Norge er nesten ti ganger så stort som Palestina**
Feil, Norge er over 50 ganger så stort.
- 2 Hovedreligionen i Palestina er kristendom.**
Feil, på Vestbredden er 8 prosent kristne. På Gazastripen er tallet under 1 prosent. Islam er den ledende religionen.
- 3 Palestinerne gikk i mot FNs avgjørelse om en tostatsløsning i 1947**
Riktig.
- 4 FN krever israelsk tilbaketrekning fra de palestinske områdene**
Riktig
- 5 Norge har anerkjent Palestina som stat.**
Feil, Norge har ikke anerkjent Palestina. Det har derimot Sverige.
- 6 Palestina har to hovedsteder.**
Riktig. Administrasjonen ligger både i Gaza og Ramallah, men palestinerne ønsker seg Øst-Jerusalem som hovedstad.
- 7 Palestinere slipper inn i Jerusalem én gang i uken for å be.**
Feil, palestinerne må ha spesialtillatelse for å reise inn til Jerusalem. Den blir ikke gitt en gang i uka.
- 8 Palestinerne kontrollerer Gazastripen, men Israel kontrollerer luftrommet og kysten rundt.**
Riktig.
- 9 Oslo-avtalen fra 1993 garanterte en palestinsk stat.**
Feil, men det ble enighet om anerkjennelse av palestinsk selvstyre på Vestbredden og Gaza-stripen
- 10 Antallet israelske bosettinger på Vestbredden har blitt færre etter Oslo-avtalen**
Feil. Bare i perioden 2009–2014 er veksten i antall israelske bosettinger høyere enn veksten i folketallet, skriver avisa Dagen. Over 350.000 israelske bosettere bor nå på Vestbredden.

bakgrunnsstoff til leder av workshop

Kort bakgrunn til foreleser/mulig utgangspunkt for power point etc.:

HVA ER PALESTINA?

Gaza og Vestbredden er de to områdene som kalles Palestina og som administreres av palestinere. Det administrative hovedsetet er i Ramallah og Gaza, men palestinerne ønsker seg (Øst-)Jerusalem som hovedstad. Palestina har omlag 4,4 millioner innbyggere. Hovedreligionen i områdene er islam. Kristne er i minoritet.

HVA VAR PALESTINA FREM TIL DEN ISRAELSKE STATSDANNELSEN?

Territoriet som utgjorde det britiske mandatet for Palestina på 1920-tallet ble gitt til Storbritannia. Konferansen frakoblet de arabiske landene fra ottomansk styre og la dem under USA og Storbritannia. Mandatet for det som ble Palestina var bare noe litt større enn den amerikanske delstaten Massachusetts - men denne delen av sørlige Syria, delt mellom Damaskus, Beirut og Jerusalem, har senere bidratt å forme stormaktspolitikk.

Områdene, som primært har arabisk befolkning, ble etterhvert åsted for jødisk innflytning. Oppblussingen av «politisk sionisme», jødisk nasjonalisme rettet mot Palestina, blusset opp på 1800-tallet. Forfølgelsen av jøder førte til at jødiske grupper ble dannet med det målet å forme jødiske bosetninger i Palestina, da området ble sett på som det jødiske nasjonalhjem. Gruppen Lovers of Zion, stiftet i 1884, sponset små landsbruksbosetninger i Palestina, og markerte den første av flere såkalte «bølger» av innflyttere. Innflyttingen forsterket seg ytterligere etter andre verdenskrig, og har utviklet seg til å bli en svært betent problem mellom araberne og innflytterne. Før andre verdenskrig trakk britene seg ut som mandatmakt og overlot «Palestina-problemet» til FN.

I 1947 FN anbefalte at Palestina burde deles i to, der jødene og palestinerne fikk henholdsvis 54 og 46 prosent av jorda. Palestinerne godtok ikke avtalen, men det gjorde jødene. Året etterpå ble staten Israel opprettet før saken var behandlet ferdig. FN-anbefalingen falt ikke i god jord hos flere av de arabiske nabolandene, som så på forslaget som en støtte til Israel. Egypt, Irak, Syria, Jordan og Libanon gikk til krig mot Israel, og tapte. Som resultat satt Israel med over 20 prosent mer land enn det den opprinnelige FN-anbefalingen hadde foreslått. 700.000 palestinere var sendt på flukt fra områder som Israel hadde tatt. De søkte tilflukt i Gaza og på Vestbredden, som ble tatt av henholdsvis Egypt og Jordan.

FOR SPESIELT INTERESSERTE:

Balfour-erklæringen i 1917 er et av det mest omstridte dokumentet (formulert i et brev) fra denne perioden, der Storbritannia ga sin støtte til det sionistiske prosjektet. Den britiske utenriksministeren Arthur Balfour uttalte at jødene burde få et «nasjonalt hjem», men det var ikke bestemt hvor grensene skulle gå eller størrelsen på området. Sionistene tolket «nasjonalt hjem» som å få en egen stat, men britene hadde ikke forpliktet seg til å opprette en jødisk stat. Erklæringen hadde også siktet på å bevare rettighetene og privilegiene av de eksisterende ikke-jødiske innbyggerne i Palestina – noe som tilsvarte 85 prosent av populasjonen.

Dokumentet var fullt av motsetninger, men ga jødene viktig støtte fra en stormakt. Det diskuteres fortsatt hvorfor Balfour skrev brevet. Ønsket om å få jødene til å påvirke regjeringer i sine land til å støtte britene under første verdenskrig, nevnes som en av flere årsaker.

I 1939 kom det en britisk erklæring om at det ikke var Storbritannias policy at Palestina skulle bli en jødisk stat og at jødisk innvandring skulle begrenses de neste årene. I de kommende årene der jødene flyktet fra Hitler, ble erklæringen fordømt at det internasjonale jødiske samfunn.

KONFLIKTER ETTER DEN ISRAELSKES STATSDANNENLSEN

Seksdagerskrigen i 1967: Israel tok Gaza fra Egypt og Vestbredden fra Jordan, og kontrollerte hele det tidligere britiske mandatområdet. Palestinerne i disse områdene kom da under israelsk styre, men fikk noe autonomi tilbake som følge av Oslo-avtalen.

Bosettinger: Israel har over 100 bosetninger i områdene landet okkuperte under Seksdagerskrigen i 1967. Bosetningene er opprettet i strid med den fjerde Genève-konvensjonen, der det i artikkel 49 heter «Okkupasntmakten skal ikke deportere eller forflytte deler av sin egen sivilbefolkning til territoriene som okkuperes». FN har i gjentatte resolusjoner krevd at Israel slutter å bosette egne innbyggere i okkupert område, og Den internasjonale domstolen i Haag har slått fast at bosetningene er ulovlige.

Intifadaer og politisk uro: Begrep som brukes om perioder med palestinsk opprør mot den israelske okkupasjonen. Ordet er arabisk for opprør, betyr egentlig «å riste av seg» noe. Den første intifadaen startet 9. desember 1987 da innbyggere i en flyktningleir på Gazastripen angrep israelske soldater med stein og bensinbomber etter at fire palestinere dagen før var kjørt i hjel av en israelsk bil. Den andre brøt ut etter at den daværende israelske opposisjonslederen Ariel Sharon 28. september 2000 besøkte Tempelhøyden i Jerusalem, der al-Aqsa-moskeen ligger. Palestinerne anså dette som en provokasjon. Israel svarte på intifadaen med å bygge en såkalt sikkerhetsmur på Vestbredden.

Jerusalem: For noen er det eneste problemet ved en etablert tostatsløsning hva som vil skje med Jerusalem. Byen er et religiøst senter for både islam, kristendommen og jødedommen.

Gaza-krigene/Israel vs Hamas: Fant sted i 2008-2009, samt sommeren 2014. Totalt anslås det tap av over 3.000 sivile liv, de fleste på palestinsk side.

HVILKE STATSLØSNINGER ER FORESLÅTT?

Énstatsløsning: En stat innenfor det gamle mandatområdet

Tostatsløsning: Én jødisk (Israel) og én arabisk (Palestina) stat.

Trestatsløsning: To palestinske stater ved siden av Israel (Gaza og Vestbredden)

PALESTINA OG FN

Deleplanen fra 1947: Se «Palestina frem til den israelske statsdannelsen»

Krav om tilbaketrekning i 1967: FNs sikkerhetsråd krevde i resolusjon 242 israelsk tilbaketrekning fra de okkuperte områdene. Denne resolusjonen har siden dannet grunnlag for alle forhandlinger.

Palestina akseptert som observatørstat i 2012: En obserarvørstat er et ikke-medlem som anerkjennes som en suveren stat, og kan fritt søke om å bli fullverdig medlem i FN. Vatikanet har lignende status.

Palestinsk medlemskap i ICC: I 2015 fikk Palestina godkjent søknaden til FN om å bli innlemmet i Den internasjonale straffedomstolen (ICC). En slik tilslutning gjør at de kan de be straffedomstolen etterforske israelere for krigsforbrytelser i de okkuperte områdene.

NORGES ARBEID/OSLO-AVTALEN:

Norges anerkjenner ikke Palestina som egen stat, men stemte for å la Palestina bli en observatørstat i FN i 2012. Nåværende utenriksminister Børge Brende har dog sagt at det må foreligge en fredsavtale mellom Israel og Palestina før en norsk anerkjennelse kan komme. Det er bare SV av partiene på Stortinget som gir sin fulle støtte.

Norge la derimot til rette for forhandlinger mellom Israel og Palestina gjennom Oslo-avtalen:

Oslo I (1993): Utenfor Oslo ble representanter fra den israelske regjeringen og PLO, en paraplyorganisasjon for den palestinske motstandsbevegelsen, enige om anerkjennelse av palestinsk autonomi på Vestbredden og Gazastripen. Den andre avtalen, kalt Oslo II, uttegnet et femårig program for palestinsk interim autoritet i de okkuperte territoriene. For Israel betydde dette å anerkjenne et lederskap de tidligere anså som en kraft som ville ødelegge landet deres, noe mange så på som problematisk.

Oslo II (1995): Et over 350 siders langt dokument som beskrev israelsk tilbaketrekning på Vestbredden. Men avtalen og de nye kartene la til rette for delt makt i noen av sonene, som vakte reaksjoner hos palestinerne. Det lignet mer på opprettelsen av palestinske områder enn anerkjennelse av en palestinsk stat. Religiøse opposenter i Israel mente også at å gi fra seg Vestbredden var et brudd med Bibelen. Både israelere og palestinere reagerte med vold.

Benjamin Netanyahu valgt til statsminister med knapp margin i 1996 som leder av høyrepartiet Likud og deres regjeringskoalisjon. Han hadde gått til valgt på å «roe ned» fredsprosessen. Av bosettingene i denne perioden var den mest kontroversielle konfiskeringen av land i Øst-Jerusalem for å huse 30.000 israelere, et brudd med Oslo-avtalen. Dette tegnet et bilde av at Oslo-avtalen ikke var en avtale mellom likemenn. Dessuten var avtalen satt i stand av Israel og PLO alene, derfor falt FN utenfor.

Se faktaboks for en liste over andre forhandlinger.

HVEM ANERKJENNER PALESTINA SOM STAT I DAG?

135 land i verden, deriblant 70 prosent av FNs medlemsland, har anerkjent staten Palestina. Dette er 80 prosent av verdens befolkning. Sverige anerkjente staten Palestina i 2014, som det åttende landet i EU.

Kilder: Cleveland, William L (2013): *A History of the Modern Middle East*. Colorado: Westview (5 utg), Globalis, Landinfo, Lovdata, Norsk Telegrambyrå (NTB), Store Norske Leksikon (SNL), Wikipedia

utvalgte faktabokser

Om Israel/Palestina. Fakta hentet fra NTB

Palestina

- FN vedtok i 1947 opprettelsen av en jødisk og en arabisk stat i det britiske mandatområdet Palestina. Arabiske land stemte imot, og Jordan og Egypt tok kontroll over Vestbredden og Gazastripen.
- Staten Israel ble proklamert i 1948 og okkuperte i 1967 Vestbredden og Gazastripen. FN har i gjentatte resolusjoner slått fast at okkupasjonen er ulovlig og krever full israelsk tilbaketrekning.
- Den palestinske frigjøringsorganisasjonen (PLO) fikk i 1974 status som observatør i FN.
- Det palestinske nasjonalrådet (PNC) erklærte i 1988 opprettelsen av staten Palestina.
- Oslo-avtalen mellom PLO og Israel ga i 1993 palestinerne begrenset selvstyre på deler av Vestbredden og Gazastripen. Israel har siden gradvis utvidet de ulovlige bosetningene med tilknyttet infrastruktur på Vestbredden, og forhandlingene om en tostatsløsning har stått i stampe i årevis.
- FNs hovedforsamling vedtok i 2012 å oppgradere Palestinas status til «observatørstat». Norge var et av landene som stemte for.
- 135 land som representerer 80 prosent av jordas befolkning, har nå anerkjent staten Palestina. Sverige er hittil sist i rekken. SV har fremmet forslag i Stortinget om at Norge gjør det samme.

Gazastripen

- Gazastripen er på størrelse med Hamar kommune og hjem for om lag 1,7 millioner palestinere.
- Området ble okkupert av Israel under seksdagerskrigen i 1967, men gitt tilbake til palestinerne i 2005. Israel kontrollerer fortsatt grensene, luftrommet og kysten utenfor.
- I 2006 vant Hamas valget i de palestinske områdene, men fikk ikke kontroll over de Fatah-kontrollerte sikkerhetsstyrkene på Gazastripen.
- I 2007 kom det til væpnet strid som endte med at Hamas jaget de palestinske sikkerhetsstyrkene ut av enklaven.
- Palestinerne president, Fatah-leder Mahmoud Abbas, oppløste den Hamas-dominerte regjeringen, men Hamas fortsetter å styre på Gazastripen.
- Israel har innført en streng blokade av området, og militante palestinske grupper har svart med å skyte tusenvis av hjemmelagde raketter mot det sørlige Israel.

Intifadaene

- Arabisk ord for opprør, betyr egentlig «å riste av seg» noe. Brukes om perioder med palestinsk opprør mot den israelske okkupasjonen.
- Den første intifadaen startet 9. desember 1987 da innbyggere i en flyktningleir på Gazastripen angrep israelske soldater med stein og bensinbomber etter at fire palestinere dagen før var kjørt i hjel av en israelsk bil. Opprøret ble forsøkt kontrollert av PLO, men bidro også til å gjøre radikale islamske grupper som Hamas til faktorer i motstandskampen.

- Intifadaen avtok fra 1991, men fortsatte fram til inngåelsen av Osloavtalen i 1993.
- Den andre intifadaen brøt ut etter at den daværende israelske opposisjonslederen Ariel Sharon 28. september 2000 besøkte Haram al-Sharif (Tempelhøyden) i Jerusalem, der al-Aqsa-moskeen ligger.
- Intifadaen utviklet seg til en krigstilstand mellom De palestinske selvstyremyndighetene og Israel. Hamas spilte også en mer fremtredende rolle. Israel svarte på intifadaen med å bygge en såkalt sikkerhetsmur på Vestbredden. I 2005 trakk israelerne tilbake sine soldater og bosettere fra Gazastripen.
- Intifadaen avtok i 2004 og døde hen i 2005

Fredsinitiativer Israel-Palestina

- 1993: Oslo-avtalen undertegnes. Den gir palestinerne selvstyre på deler av Vestbredden og Gazastripen.
- 2000: Israels statsminister Ehud Barak tilbyr palestinerne selvstyre på Gazastripen og det meste av Vestbredden. Forhandlingene blir lagt på is i 2001 etter at Barak taper valget i Israel, og det andre palestinske opprøret varer fra 2000 til rundt 2005. *
- 2003: Midtøstenkartellet USA, EU, FN og Russland legger fram et veikart for fredsprosessen. Målet er en palestinsk stat i fred med Israel.
- 2007: Israels statsminister Ehud Olmert og palestineres president Mahmoud Abbas inngår en intensjonsavtale om å forhandle fram en varig fredsavtale innen slutten av 2008, basert på veikartet. Forsøket bryter sammen et drøyt år senere når Israel starter en storoffensiv mot Gazastripen.
- 2010: Israels statsminister Benjamin Netanyahu møter Abbas til fredsforhandlinger i Egypt. Forhandlingene bryter sammen fordi Netanyahu nekter å forlenge Israels selvpålagte byggestans i bosetningene på Vestbredden.
- 2013: USA, med utenriksminister John Kerry i spissen, tar initiativ til en ny forhandlingsrunde etter nesten tre års stillstand. Forhandlingsfristen settes til april 2014.
- April 2014: Israel avbryter fredssamtalene med palestinerne som følge av at Hamas og PLO inngår en avtale om forsoning

Hamas

- Hamas ble dannet i 1987 under den palestinske oppstanden mot Israel som kalles den første intifadaen. Organisasjonen har programfestet at staten Israel skal ødelegges og erstattes av en islamsk stat.
- I 2006 vant Hamas valget og regjeringsmakten i de palestinske områdene, men ble ikke anerkjent av omverdenen, som stempler gruppen som en terroristorganisasjon.
- I februar 2007 inviterte Hamas Fatah med i en samlingsregjering, som Norge var alene om å anerkjenne i Vesten. Noen måneder senere brøt det ut i væpnet konflikt mellom de to gruppene på Gazastripen. Hamas jaget Fatah-styrkene ut av Gaza, og palestineres president og Fatah-leder Mahmoud Abbas fratok Hamas regjeringsmakten. Hamas har siden hatt makten i Gaza, mens Abbas og en midlertidig regjering styrer på Vestbredden.

- I april 2014 ble Hamas og Fatah enige om å danne en samlingsregjering. Israel nektet å anerkjenne denne og svarte med å avbryter den siste runden med fredssamtaler med palestinerne.

Anerkjennelse av Palestina

- 135 land i verden, 70 prosent av FNs medlemsland har nå anerkjent staten Palestina. Disse landene representerer 80 prosent av verdens befolkning.
- Sverige anerkjente staten Palestina 30. oktober 2014, som det åttende landet i EU.
- Parlamentet i Storbritannia vedtok 13. oktober 2014 en symbolsk anerkjennelse av Palestina, og nasjonalforsamlingen i Spania gjorde det samme 18. november.
- Den franske nasjonalforsamlingen ventes å vedta en symbolsk anerkjennelse 2. desember.
- Regjeringen i Norge vil ikke anerkjenne Palestina med det første, og bare SV på Stortinget går inn for dette, med forbeholden støtte fra Venstre.